

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือด่วนมาก ที่ สร.๐๔๐๓/๕๗๖๐ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๓ ความว่า กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในการยกค่าขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ว่าจะกระทำได้หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาหนังสือกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ พก.๐๖๐๓/๓๒๒๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๑๓ ดังนี้ คือ

๑. เนื่องจากมีผู้ยื่นขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็กในขณะนี้จำนวนมาก พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินการออกอาชญาบัตรให้ทันความต้องการได้เพราะเท่าที่ปฏิบัติเมื่อรับคำขอไว้แล้วก็ต้องมีการรังวัดกำหนดเขต แต่เนื่องจากการรังวัดต้องใช้เวลาาน จำนวนคำขออาชญาบัตรฯ จึงค้างและมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติจึงใคร่ทราบว่าจะผ่อนคลายปัญหาการรังวัด โดยปฏิบัติดังนี้

๑.๑ ให้ผู้ยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็ก ขอดำเนินการแผนที่ซึ่งขีดแนวเส้นแสดงเขตคำขอลงในแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอนั้นแล้วก็จะได้เขียนแผนที่อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ตามแผนที่คำขอโดยมีต้องออกไปทำการรังวัดแนวเขต ณ สถานที่ตามคำขอ ทั้งนี้เพราะถือว่าแผนที่ของกรมแผนที่ทหารมีความละเอียดถูกต้องเป็นที่เชื่อถือได้พอจะใช้กำหนดเขตในการออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ได้ หรือ

๑.๒ ให้ผู้ยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็ก ขอดำเนินการแผนที่ซึ่งขีดเส้นแสดงเขตคำขอลงในแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้วก็จะได้รับวัดสร้างหมุดหลักฐานในบริเวณหมู่คำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ เพื่อใช้เป็นจุดโยงยึดกำหนดเขตคำขอแต่ละแปลง เสร็จแล้วจึงดำเนินการเขียนแผนที่อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ตามแผนที่ซึ่งมีจุดโยงยึดนั้น ๆ

วิธีปฏิบัติตามที่กล่าวแล้วกรณีใดกรณีหนึ่งจะเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๓๑ หรือไม่เพียงใด

๒. กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเห็นว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และเป็นผู้มีอำนาจออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่จึงย่อมมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตได้ ฉะนั้น ถ้าคำขอใดที่รัฐมนตรีเห็นว่าไม่สมควรอนุญาตก็อาจสั่งยกคำขอนั้นเสียได้ แต่เพื่อความรอบคอบในเรื่องนี้ จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อความถูกต้อง ทั้งนี้เพราะในการยื่นคำขอ ผู้ยื่นคำขอจะต้องเสียค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายพร้อมกับคำขอตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

๒๕๑๐ แต่เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้โดยแน่ชัด จึงใคร่ทราบว่าการสั่งยกคำขอในกรณีเช่นนี้จะกระทำหรือไม่เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (กรมทรัพยากรธรณี) เข้าร่วมชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยแล้ว มีความเห็นดังนี้

เมื่อพิจารณามาตรา ๓๑^๑ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ แล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ

- (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องรังวัดกำหนดเขต
- (๒) ผู้ยื่นคำขอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องเป็นผู้นำรังวัด
- (๓) ถ้าผู้ยื่นคำขอขาดนัดในการนำรังวัดโดยไม่มีเหตุอันสมควร อธิบดีกรมทรัพยากรธรณีมีอำนาจสั่งยกคำขออาชญาบัตรฯ ได้

นอกจากนี้มาตรา ๖ วรรคสอง^๒ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ยังได้บัญญัติว่าผู้ยื่นคำขอต้องเสียค่าคำขอ วางค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการรังวัดล่วงหน้าพร้อมกับการยื่นคำขอ และบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เลขลำดับ ๗ ก็กำหนดว่า ค่ารังวัดตามความยาวของระยะที่รังวัดทุก ๔๐ เมตร หรือเศษของ ๔๐ เมตร อัตราค่าธรรมเนียม ๖ บาท

เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายเป็นดังนี้ จึงย่อมหมายความว่า การรังวัดตามมาตรา ๓๑ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องออกไปทำการรังวัดกำหนดเขต ณ สถานที่ ตามคำขออาชญาบัตรฯ มิใช่จะทำการรังวัดบนแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร ฉะนั้น วิธีการรังวัดตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติหรือมาจึงไม่อาจกระทำได้เพราะเป็นการขัดต่อมาตรา ๓๑ ดังกล่าวแล้ว

ส่วนปัญหาที่ว่า รัฐมนตรีจะมีอำนาจสั่งยกคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ได้หรือไม่เพียงใด นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า โดยที่ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ บังคับไว้เลยว่า ผู้ยื่นคำขอจะต้องได้รับอาชญาบัตรฯ เสมอไป

^๑ มาตรา ๓๑ เมื่อได้รับคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็กแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รังวัดกำหนดเขตให้ผู้ยื่นคำขอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้นำรังวัดตามวันเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดเป็นหนังสือ

อธิบดีมีอำนาจสั่งยกคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็กเสียได้เมื่อผู้ยื่นคำขอขาดนัดในการนำรังวัดโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือละเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งในการดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็ก

^๒ มาตรา ๖ ๑.๒๑ ๑.๒๑

ผู้ยื่นคำขอต้องเสียค่าคำขอและวางค่าธรรมเนียมล่วงหน้าพร้อมกับการยื่นคำขอ และต้องวางเงินล่วงหน้าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดดำเนินการและการออกอาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตแล้วแต่กรณี ไว้ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่อีกด้วย ถ้าได้มีการสั่งยกคำขอหรือไม่ได้รับอาชญาบัตร ประทานบัตรหรือใบอนุญาตด้วยประการใด ค่าใช้จ่ายสำหรับกิจการที่ยังไม่ได้ดำเนินการนั้นให้คืนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ แต่ถ้าดำเนินการไปแล้วเป็นบางส่วนก็ให้คืนให้เฉพาะส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ

ฉะนั้น รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายจึงย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการที่จะอนุญาตหรือไม่ อนุญาตคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ที่มีใช้แร่เหล็กได้ ทั้งนี้ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๑/ ๒๕๐๖ ซึ่งวินิจฉัยไว้ตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๘๕ ว่า การที่จะอนุญาต ให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำเหมืองแร่นั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการทำเหมือง แร่โดยตรง เจ้าพนักงานผู้พิจารณาเรื่องราวตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาต หรือไม่อนุญาตก็ได้ ถ้าเจ้าพนักงานได้ปฏิบัติการไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลย่อมจะไม่พึง ใช้อำนาจเข้าไปสอดแทรกแต่ประการใด

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๑๓